

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 29 sierpnia 2023 r.,
sprawy **K. B.**

skazanego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k.

w zb z art. 157 § 1 k.k.

w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 288 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionych przez obrońców skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 243/22

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 17 maja 2022 r., sygn. akt III K 339/21

**oddala obie kasacje jako oczywiście bezzasadne, a kosztami
sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża skazanego.**

UZASADNIENIE

K. B. został oskarżony o to, że w dniu 27 czerwca 2021 r. w M. przy ul. [...], usiłował spowodować ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci ciężkiego kalectwa poprzez kopanie po ciele oraz kilkakrotne zadanie A. K. ciosów niebezpiecznym narzędziem w postaci maczety w okolicę głowy, karku, lewego ramienia, pleców oraz dłoni, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci ran ciętych palców III i IV z uszkodzeniem ścięgien zginaczy powierzchownego i głębokiego, uszkodzenia nerwów palcowych palców III i IV, rany ciętej palców II i

V ręki lewej, rany ciętej wskaziciela prawego, rany ciętej czoła, karku i pleców, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała, jakimi jest głowa, kark, plecy i dłonie na okres powyżej 7 dni. przy czym zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na interwencję świadków zdarzenia oraz udzielenie pomocy lekarskiej pokrzywdzonemu, jak również w tym samym miejscu i czasie znieważał A. K. słowami powszechnie uznawanymi za obelżywe oraz groził pokrzywdzonemu pozbawieniem życia i zdrowia, przy czym groźby te wzbudziły w pokrzywdzonym uzasadnioną obawę, że zostaną spełnione, tj. o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zb. z art. 190 § 1 k.k. w zb. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., oraz o to, że w dniu 27 czerwca 2021 r. w M. przy ul. [...] dokonał zniszczenia okularów korekcyjnych marki R. o wartości nie mniejszej niż 600 złotych należących do A. K., czym działał na szkodę pokrzywdzonego, tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 17 maja 2022 r., sygn. akt III K 339/21, uznał K. B. za winnego tego, że w dniu 27 czerwca 2021 r. w M. przy ul. [...] działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia A. K., znieważając A. K.1 słowami powszechnie uznawanymi za obelżywe oraz grożąc pokrzywdzonemu pozbawieniem życia i zdrowia zadał pokrzywdzonemu ze średnią siłą kilka - co najmniej sześć - ciosów maczetą w okolice głowy, karku, lewego ramienia, pleców oraz dłoni, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci rany ciętej czoła po stronie lewej, rany ciętej karku i pleców, ran ciętych palców III i IV z uszkodzeniem ścięgien zginaczy powierzchownego i głębokiego uszkodzenia nerwów palcowych palców III i IV. rany ciętej palców II i V ręki lewej, rany ciętej wskaziciela prawego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała, jakimi jest głowa, kark, plecy i dłonie na okres powyżej 7 dni, przy czym zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na interwencję świadków zdarzenia, to jest za winnego popełnienia czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w z. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za ten czyn na podstawie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 2 pkt 1 i § 6 pkt 2 k.k., przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. przy zastosowaniu art. 60 § 2 pkt 1 i § 6 pkt 2 k.k., wymierzył mu karę 4 lat i 6 miesięcy

pozbawienia wolności, nadto uznał go za winnego popełnienia czynu z pkt II, zakwalifikowanego z art. 288 § 1 k.k., i za ten czyn wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności; na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k., orzeczone kary pozbawienia wolności połączył i wymierzył K. B. karę łączną 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto zaliczył na poczet orzeczonej kary łącznej okres rzeczywistego pozbawienia go wolności w sprawie, zasądził od niego na rzecz pokrzywdzonego kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy i kwotę 3315,24 zł tytułem opłaty.

Od tego wyroku apelacje złożyli oskarżyciel publiczny oraz obrońcy K. B.: adwokat M. K. i adwokat M. S..

Po rozpoznaniu tych apelacji, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 243/22, uchylił orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności oraz zmienił pkt I zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie w ten sposób, że K. B. uznał za winnego tego, że w dniu 27 czerwca 2021 r. w M. przy ul. [...], usiłował spowodować ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci ciężkiego kalectwa poprzez kopanie po ciele oraz zadanie A. K. co najmniej sześciu ciosów niebezpiecznym narzędziem w postaci maczety w okolice głowy, karku, lewego ramienia, pleców oraz dłoni, w wyniku czego pokrzywdzony doznał obrażeń ciała w postaci rany ciętej czoła po stronie lewej, rany ciętej karku i pleców, ran ciętych palców III i IV z uszkodzeniem ścięgien zginaczy, powierzchownego i głębokiego uszkodzenia nerwów palcowych palców III i IV. rany ciętej palców II i V ręki lewej, rany ciętej wskaziciela prawego, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządów ciała, jakimi jest głowa, kark, plecy i dłonie na okres powyżej 7 dni. przy czym zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na interwencję świadków zdarzenia, tj. o czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie 11 § 3 k.k. w zw. z art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. wymierzył mu karę 3 lat i 9 miesięcy pobawienia wolności oraz karę łączną w wymiarze 3 lata i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Od wyżej wymienionego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie kasacje złożyli obrońcy skazanego K. B. – adwokat M. S. i adwokat M. K..

Obrońca skazanego K. B. - adwokat M. S. w kasacji zarzucił:

1. naruszenie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez wydanie orzeczenia przez sędziego, podlegającego wyłączeniu z mocy prawa;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zb. z art. 157 § 1 w zw. z art. 11 § 2 k.k. poprzez ich zastosowanie dokonane w wyniku wadliwej subsumpcji i przyjęcie, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa usiłowania spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w pokrzywdzonego w postaci innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała, podczas gdy w sprawie dopuszczalne jest jedynie przyjęcie kwalifikacji prawnej z art. 157 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;
3. naruszenie art. 434 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.k. zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 60 § 2 pkt 1 k.k. poprzez brak zastosowania w stosunku do K. B. nadzwyczajnego złagodzenia kary i tym samym orzeczenie w tym zakresie na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy środek odwoławczy nie został wniesiony w tym względzie na niekorzyść oskarżonego oraz ustawa nie dopuszcza w tym względzie orzekania niezależnie od granic zaskarżenia.
4. naruszenie art. 440 k.p.k. poprzez wydanie przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie orzeczenia, które jest rażąco niesprawiedliwe, przede wszystkim nie uwzględnia, że pomiędzy stronami doszło do pojednania, szkoda została naprawiona, a sam pokrzywdzony — domagał się nie karania K. B..
5. naruszenie art. 202 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez niedopuszczenie przez Sąd dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego dla stwierdzenia, czy K. B. w chwili popełnienia zarzucanego mu czynu był poczytalny, z uwagi na niespotykane zachowanie oraz nietypowy przebieg całego zdarzenia z jego udziałem, pomimo iż obrońca w piśmie z dnia 27 grudnia 2022 r. uzupełnił apelację w tym zakresie jak również niedopuszczenie ww. dowodu przez sąd z urzędu;

Podnosząc powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca skazanego K. B. – adwokat M. K., w kasacji zarzucił rażące naruszenie prawa, polegające na naruszeniu przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 193 § 1 k.p.k. polegające na nieprzeprowadzeniu opinii o stanie zdrowia psychicznego K. B., pomimo tego że okoliczności czynu, w szczególności stan silnego upojenia alkoholowego oraz forma jego działania w sposób uzasadniony budzą wątpliwości w zakresie jego stanu psychicznego oraz poczytalności i wniósł o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 243/22, oraz wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 17 maja 2022 r., sygn. akt III K 339/21, i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania.

Prokurator Rejonowy Szczecin-Zachód w Szczecinie wniósł o oddalenie obu kasacji jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje obrońców skazanego K. B. są oczywiście bezzasadne, w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., jak trafnie to wywiódł Prokurator Rejonowy Szczecin-Zachód w Szczecinie w swojej pisemnej odpowiedzi na te kasacje.

I Odnosnie do kasacji adwokata M. S..

Jako oczywiście bezzasadny jawi się zarzut z pkt I kasacji, w którym skarżący powołuje się na rażące naruszenie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., polegające na wydaniu orzeczenia przez sędziego podlegającego wyłączeniu z mocy prawa. Trafnie zauważa Prokurator Rejonowy Szczecin – Zachód w Szczecinie w pisemnej odpowiedzi na kasację, że okoliczność, iż sędzia ze składu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie rozpoznawał zażalenia na postanowienia w przedmiocie przedłużenia tymczasowego aresztowania, nie oznacza, że brał on udział w sprawie i podlegał zatem wyłączeniu w trybie art. 40 k.p.k.. Argument obrońcy K. B., iż z tego właśnie powodu nie zastosowano nadzwyczajnego złagodzenia kary, bo podważałoby to

trafność osądu co do przedłużenia tymczasowego aresztu jest co najmniej pozbawiony logiki. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że branie udziału przez sędziego w rozpoznawaniu sprawy w sytuacji, gdy wcześniej orzekał w przedmiocie tymczasowego aresztowania, samo przez się nie stwarza podstawy do wyłączenia sędziego w trybie art. 41 § 1 k.p.k.. Byłoby to możliwe jedynie w sytuacjach wyjątkowych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2016 r., sygn. akt WA 16/15, Legalis, czy postanowienia Sadu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2003 r., sygn. akt III KKN 400/01, Legalis, i z dnia 1 marca 2007 r., sygn. akt III KK 439/06, Legalis). Katalog bezwzględnych przyczyn odwoławczych, o jakich mowa w art. 439 § 1 k.p.k., ma charakter zamknięty i wskazane w nim uchybienia nie mogą podlegać wykładni rozszerzającej. Podkreśla się w orzecnictwie Sadu Najwyższego, iż obraza art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. zachodzi wtedy, gdy w wydaniu orzeczenia uczestniczyła osoba podlegająca wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (*iudex inhabilis*), nie zaś w wypadku wyłączenia na innej podstawie prawnej, czyli nawet w sytuacji, gdy istnieją podstawy do wyłączenia określone w art. 41 § 1 k.p.k., to nie wyłączenie sędziego od udziału w sprawie stanowi jedynie względne uchybienie odwoławcze z art. 438 pkt 2 k.p.k. (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2006 r., sygn. akt WK 1/06, R – OSNKW 2006, poz. 602).

Charakter kasacji, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia wnoszonego od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego z powodu rażącego naruszenia przez ten sąd prawa sprawia, że niedopuszczalne jest kwestionowanie w tymże środku poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., V KK 457/15, LEX nr 1991147). Tymczasem drugi z zarzutów tej kasacji okazuje się zarzutem obrazy prawa materialnego wyłącznie z nazwy. Sąd Najwyższy nie podziela poglądu skarżącego, że przy zarzucie obrazy prawa materialnego za punkt wyjścia należy przyjmować nie to co sąd ustalił, lecz to co sąd powinien był ustalić. Tak bowiem ujmowany zarzut obrazy prawa materialnego jest w istocie właśnie zarzutem błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku (por. też Zb. Doda, A. Gaberle, Orzecnictwo Sądu Najwyższego. Komentarz, tom II. Kontrola odwoławcza w procesie karnym, Warszawa 1997, s. 109). Jedynie na marginesie można wskazać,

że identyczny zarzut, choć ze wskazaniem odmiennej podstawy prawnej, postawiono w apelacji obrońcy i jako taki właśnie, tj. zarzut błędnych ustaleń faktycznych odnoszących się do zamiaru sprawcy został rozpoznany przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie. Stanowisko Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, jako sądu odwoławczego, odnośnie tego zarzutu apelacyjnego, zostało przedstawione w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku. Sąd Najwyższy podziela tę ocenę.

Nie są również zasadne zarzuty z pkt. 3 i 4 kasacji. Akceptując zaprezentowaną w pisemnej odpowiedzi Prokuratora Rejonowego Szczecin-Zachód w Szczecinie na kasację ocenę tych zarzutów i nie widząc potrzeby jej prezentowania w uzasadnieniu niniejszego postanowienia, Sąd Najwyższy odsyła do tej odpowiedzi.

Także oczywiście bezzasadny jest zarzut z pkt 5 kasacji, tj. rażącego naruszenia art. 202 k.p.k. w zw. z art. 193 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. W realiach sprawy te przepisy nie zostały naruszone, albowiem wbrew odmiennej argumentacji z kasacji, nie można przyjąć, iż zachodziła uzasadniona wątpliwość czy zdolność K. B. rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem nie była w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu wyłączona lub w znacznym stopniu ograniczona. Wątpliwości te muszą być powzięte przez organ procesowy, a nie wynikać jedynie z subiektywnego przekonania oskarżonego lub jego obrońcy (por. np. wyroki Sadu Najwyższego: z dnia 17 czerwca 1997 r., sygn. akt IV KKN 430/96, Prokuratura i Prawo 1997, nr 12, poz. 9, z dnia 28 stycznia 1998 r., sygn. akt III KKN 363/96, Prokuratura i Prawo 1998, nr 7, poz. 10, z dnia 14 września 2000 r., sygn. akt IV KKN 222/99, Legalis). Podkreślić należy, iż przepis art. 202 k.p.k. nie określa kiedy należy zasięgnąć opinii biegłych psychiatrów, a art. 193 k.p.k. wskazuje tylko przesłanki decyzji o powołaniu biegłego, jak również podaje kategorie podmiotów, do których organ procesowy może zwrócić się o opinię. Biegłym może co do zasady być każda osoba, jeżeli o niej wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie (por. R. Kmiecik (red.), Prawo dowodowe. Zarys wykładu, Kraków 2005, s. 181 – 187).

II Odnośnie kasacji adwokata M. K..

W tej zarzucono rażące naruszenie art. 193 § 1 k.p.k. Nie budzi wątpliwości, iż przypisanie sprawcy winy może nastąpić jedynie wówczas, gdy sprawca ten jest zdatny do przypisania mu winy. Z kolei owa zdatność sprawcy warunkowana jest jego dojrzałością (art. 10 k.k.) i poczytalnością przynajmniej ograniczoną (por. W. Kozielewicz, Pojęcie niepoczytalności w doktrynie prawa karnego i orzecznictwie Sądu Najwyższego, *Palestra* 2007, nr 1 – 2, s. 76 – 85). Wskazuje się, że poczytalność i niepoczytalność to dwa bieguny w ocenie stanu psychicznego sprawcy. Pomiędzy nimi istnieją stany pośrednie, w których odchylenia od normy mają różne nasilenie, poczynając od nieznacznych odchyień in minus od normalnej psychiki, kończąc na stanach, w których zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem albo obie te zdolności, aczkolwiek niewyłączone całkowicie, są jednak bardzo w znacznym stopniu ograniczone (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 1973 r., sygn.. akt III KR 257/73). Uzasadnione wątpliwości co do stanu poczytalności oskarżonego, które skutkować muszą przeprowadzeniem dowodu z opinii biegłych psychiatrów to przykładowo: oskarżony był leczony z powodu choroby psychicznej lub urazu mózgu, czy innej choroby, która z reguły prowadzi do pewnych zmian w psychice. Według obrońcy fakt, iż do popełnienia czynu przez K. B. doszło w trakcie wesela, na którym spożywał on alkohol oraz, iż w wywiadzie kuratorskim jego konkubina podała, że K. B. udał się do poradni AA celem zapisania się na leczenie odwykowe. Upija się on okazjonalnie, głównie na imprezach rodzinnych. W 2012 r. K. B. dwukrotnie został skazany za popełnienie czynów z art. 178a k.k. Te dane stanowią podstawę do uzasadnionego przypuszczenia, że K. B. może być osobą w stopniu patologicznym uzależnioną od alkoholu. Nadto wskazał, iż okoliczności sprawy oraz fakt, że K. B. nie podjął żadnych czynności, które mogłyby spowodować „ukrycie jego tożsamości”, budzą istotne wątpliwości co do jego stanu psychicznego, stopnia jego uzależnienia od alkoholu i wpływu tego uzależnienia na popełniony przez niego czyn. Odnosząc się do tej argumentacji przypomnieć należy, iż w art. 31 § 3 k.k. zawarto wyłączenie stosowania art. 31 § 1 k.k., jak i art. 31 § 2 k.k. do sprawcy, który się wprawił w stan nietrzeźwości lub odurzenia, powodujący wyłączenie lub ograniczenie jego poczytalności. Przewidziane w tym przepisie wyłączenie nie ma zastosowania do upojenia patologicznego. Z akt niniejszej sprawy nie wynika, aby

Sąd Okręgowy w Szczecinie, czy Sąd Apelacyjny w Szczecinie, dysponowały takimi danymi o stanie zdrowia K. B., które skutkowałyby obowiązkiem powzięcia wątpliwości **i to uzasadnionych co jego do stanu poczytalności.**

Na zakończenie należy podkreślić, iż skoro Sąd Apelacyjny w Szczecinie przeprowadził w sposób poprawny kontrolę odwoławczą zaskarżonego apelacjami wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 17 maja 2022 r., sygn. akt III K 339/21, nie uchybiając wymogom określonym w art. 433 § 2 k.p.k., a zarazem realizując wymagania przewidziane w art. 457 § 3 k.p.k., a jego rozstrzygnięcie nie jest obarczone wadami prawnymi, o jakich mowa w obu kasacjach, to te nadzwyczajne środki zaskarżenia, jako oczywiście bezzasadne należał oddalić.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, z mocy art. 535 § 3 k.p.k., orzekł jak w postanowieniu.

[SOP]

(r.g.)